

گزارش
نیره ساری

اوباش به حجت‌الاسلام ذوالفقاری روحانی آمر به معروف در مترو، ضرب و شتم حسین خادم‌الخمسه از اساتید حوزه علمیه به دلیل مداخله در شیوه مزاحمت چند نفر برای یک زن جوان، حاشیه‌های راننده اسنپ، ضرب و شتم خانم آمر به معروف گیلانی در روزهای اخیر و سایر موارد مشابه که همه یک واجب را اقامه کرده‌اند «امر به معروف و نهی از منکر.» در اصل هشتم از قانون اساسی این اقدام با عنوان «دعوت به خیر» و وظیفه‌های همگانی تلقی می‌شود. حدود و ثغور «امر قانونی آمر به معروف و نهی از منکر» را مورد بررسی قرار داده‌ایم.
گریزی را راهبردی بسزای مخالفت با سبای چیزها برمی‌شمرند، یعنی هر قدر هنجارشکن‌تر و قانون‌گریزتر، پیشرفته‌تر، مدرن‌تر و به‌روزرتر و در فرض برخی عوام باسوادتر!

پوشیده‌نیست که وجودنظم اجتماعی واحترام به‌قوانین و مقررات از ضروریات حیاتی هر جامعه‌است، یعنی قانون راه و رسم و نظم و نظام مصوب است که زندگی اجتماعی انسان‌ها را امنیت می‌بخشد و سلامت جامعه را تأمین می‌کند. پر واضح است که مهم‌ترین هدف قانونگذاری تأمین نظم و امنیت و تعیین حد و مرز و عدم گرایش انسان‌ها به بی‌نظمی، هنجارشکنی و فسادشکنی است. قانون‌گریزی که از آن با عنوان یک معضل اجتماعی نام برده می‌شود و سلامت جامعه را تهدید می‌کند، بر خاسته از ناسازگاری‌هایی است که بر روابط فرد و جامعه حاکم است. این ناسازگاری‌ها که معلول عوامل خرد و کلان است سبب می‌شود همبستگی و انسجام اجتماعی تضعیف شود و وحدت سازمانی جامعه به خطر افتد و شرایط بی‌هنجاری در جامعه حاکم شود.
با این مقدمه باید گفت «امر به معروف و نهی از منکر» یکی از همان مواردی است که در راستای سلامت جامعه صورت می‌گیرد و اجرا کردن یا نکردن آن تأثیر عمیق و گسترده‌ای بر تمام ابعاد نظام حکومتی دارد. اهمیت امر به معروف و نهی از منکر در آیات و روایات تا حدی است که بسیاری از فقها این فرع دینی را از سوی مبنای انقلاب علیه حکومت‌های استبدادی و ایجاد نظام اسلامی و از سوی دیگر مهم‌ترین اهرک دود و فساد حکومت می‌دانند. با این حال و به‌رغم الزام اصل هشتم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران مبنی بر اجرای این واجب همگانی، زمینه لازم برای درک اهداف و جایگاه حقوقی آن نزد کارگزاران نظام و اندیشمندان حقوقی برای ترویج و جوب این نظرات از افکار عمومی برای مطالبه و اجرا فراموش نشده است.

■ اصل هشتم، وظیفه قانونی همگانی

در اصل هشتم، امر به معروف و نهی از منکر از وظایف همگانی و متقابل مردم و دولت ذکر شده است و مقرر

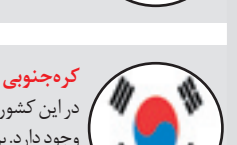
قوانین پوشش از شرق تا غرب

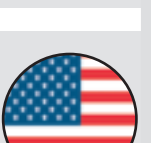
انگلیس
زنان از زمان‌های قدیم در این کشور سعی بر استفاده از لباس‌های بلند و چین‌دار داشته‌اند. زرمه‌هایی ششیده می‌شود که اخیراً انگلیس در حال تصویب قانونی با هدف عدم تعرض به زنان است تا بدین ترتیب دست دادن در محیط کاری با مردان ممنوع شود.

کانادا
طبق یک قانون کلی در این کشور، هر گونه برهنگی بدن در ملاءعام که توهین به اعتقادات و قوانین کشور کانادا و معیار با امنیت عمومی باشد غیرقانونی است و با آن برخورد می‌شود.

کره جنوبی
در این کشور قانونی در مورد ممنوعیت پوشیدن دامن کوتاه در اماکن عمومی برای دختران وجود دارد. بر اساس این قانون، هر دختری ممنوعیت پوشیدن مینی‌ژوپ در اماکن عمومی را نقض کند، جریمه می‌شود.

امریکا
ابتدای سال ۲۰۱۹ مجلس نمایندگان امریک‌با لغو ممنوعیت پوشش سر می‌تواند با حجاب در جلسات مجلس نمایندگان شرک کند. پوشش سر در مجلس نمایندگان در ۱۸۱ سال اخیر ممنوع بود. زنان و مردان در تمام ایالت‌های این کشور موظف هستند هنگام اختلاط با جنس مخالف برای ساعات طولانی (مثلاً در محیط کار یا کالج‌ها) مسلح خاصی از پوشش را رعایت کنند. سفق رعایت این پوشش هنگام حضور جنس مخالف قوانین هر ایالت مشخص و موارد خروج از آن با برخورد پلیس مواجه می‌شود. همچنین در سال‌های اخیر اعتراضات زیادی به قوانین منع برهنگی سینه زنان شد که عملاً باعث می‌شد مادران نتوانند به راحتی به نوزاد شیر بدهند. با فشار جامعه، قوانین به تدریج در ایالت‌های مختلف تغییر کرد و حالا در هر ۵۰ ایالت امریکا برهنگی سینه زن برای شیر دادن آزاد شده است.

امارات متحده عربی
بر اساس قوانین کشور امارات متحده عربی نیز برهنگی در سواحل آزاد این کشور یا پوشیدن هر گونه لباسی که توهین به مقررات این کشور تلقی شود غیر قانونی است و با آن برخورد می‌شود.

استرالیا
در ملیون استرالیا پوشیدن هر گونه لباس به سبک زنانه برای مردان ممنوع است. بر اساس قانونی قدیمی مردان حق ندارند در ملاءعام پیراهن زنانه به تن داشته باشند.

برزیل
در ماده ۲۳۳ قانون کیفری برزیل هر گونه عمل منافی عفت عمومی یا نمایش اجزای بدن در ملاءعام، محکومیتی معادل سه‌ماه تا یک‌سال حبس در پی خواهد داشت. همچنین طبق ماده ۲۳۴ این قانون صادرات و واردات، خرید یا توزیع آلات یا اشیا مستهجن برای نمایش عمومی ممنوع است.

حقوق

سرویس اجتماعی ۸۸۴۹۸۴۰۰

قانونی برای دعوت به خیر

در اصل هشتم قانون اساسی، امر به معروف و نهی از منکر از وظایف همگانی و متقابل مردم و دولت ذکر شده است که صرفاً اختصاص به حوزه عفاف و حجاب ندارد بلکه این دعوت همگانی می‌تواند نسبت به مقامات و مسئولان و در همه شئون صورت گیرد

می‌دارد: «در جمهوری اسلامی ایران، دعوت به خیر، امر به معروف و نهی از منکر وظیفه‌ای است همگانی و متقابل بر عهده مردم نسبت به یکدیگر، دولت نسبت به مردم و مردم نسبت به دولت.»

مطابق با اصل هشتم قانون اساسی، دعوت به خیر یک «وظیفه همگانی» است. امر به معروف و نهی از منکر

به صورت یک اقدام مردمی یا همسان واژه «همگانی»

برخاسته از این امر بوده که سبب انجام واجبات و دوری از محرّمات در جامعه خواهد شد. از سوی دیگر، وجود چنین اقدامی برای مسئولان اصلی امر به معروف و نهی از منکر در صورتی که بخواهند در اثر تنبلی، کسالت، راحت‌طلبی و ترس از ضرر غیر عقلانی یا فوت منافع، آن راه به کلی ترک کنند یا از کمیت و کیفیت آن بکاهدن

جبران‌کننده کسلی‌هاست. دلیل وجوب این نظرات از جانب مردم، حق و تکلیفی است که خداوند متعال آن را بر عهده ایشان گذاشته است. مواردی که جای آن در این گزارش نیست و البته همه ما درباره آن شنیده‌ایم، «حجاب» تنها یکی از مصداق هنجارشکنی در حوزه امر

روزنامه جوان | شماره ۵۶۷۸

■ امر به معروف و نهی از منکر داریم
■ دعوت همگانی به حق نسبت به مقامات و مسئولان

بخشی از پاسخ سخنگوی دستگاه قضا به موضوعی برمی‌گشت که بسیاری از افراد تیر انتقادات خود را به آن نشانه گرفته بودند، مثل اینکه چرا در برابر این حجم از مفاسد اقتصادی و...امر به معروف صورت نمی‌گیرد و همه انتقادات صرف موضوع حجاب می‌شود. عده‌ای امر به معروف و نهی از منکر را منحصر به «حجاب» می‌دانند، در حالی که مصادیق متعددی برای این واجب فراموش شده وجود دارد.

اسماعیلی با اشاره به ماده ۸ قانون مذکور گفت: «طبق این ماده مردم از حق دعوت به نصیحت، تذکر و ارشاد در مورد عملکرد دولت برخوردارند و در چار چوب شرع و قوانین می‌توانند نسبت به مقامات، مسئولان، مدیران، کارکنان و تمامی اجزای حاکمیت و قوای سه‌گانه از امر به معروف و نهی از منکر استفاده کنند، یعنی امر به معروف و نهی از منکر اختصاص به حوزه عفاف و حجاب ندارد. لذا هر فردی اعم از نهادهای حاکمیتی و عمومی دولتی مراجعه کرد و شاهد منکری بود حق دارد به صورت زبانی و نوشتاری وظیفه امر به معروف و نهی از منکر را انجام دهد و ما هم از امر به معروف و نهی از منکر همگانی استقبال و از امر به معروف و نهی از منکر در همه عرصه‌ها از جمله در عرصه عفاف و حجاب استقبال می‌کنیم، زیرا از آمران به معروف و ناهیان از منکر به موجب قانون وظیفه حمایتی داریم و همه دستگاه‌ها باید این حمایت را داشته باشند.

در کنار این موضوع، مطابق روایات و احادیث، امر به معروف و نهی از منکر به عنوان یک حق و تکلیف برای عموم مردم جهت نظارت بر دولت و هموعان خود واجب شمرده شده است که هر کس در حد توان خود، با توجه به رعایت احکام و شرایط باید برای آن اقدام کند.

ذکر این نکته ضروری است که احترام به قانون در حالی مورد انتقاد قرار می‌گیرد که ما در سفر برخی

از بازیگران به کشورهای مسلمان شاهد هستیم که حرمت نوع قوانین موجود در آن کشور رعایت می‌شود. مثل سفر یکی از مشهورترین بازیگران هالیوودی به افغانستان که حتی انتشار عکس‌های با حجاب این بازیگر، حاشیه‌ساز هم شده بود. این در حالی است که جاذ از موضوع فوق رعایت قانون در

حیطه موارد مذکور با واژه‌های مختلف در بسیاری از کشورها به صورت کم یا زیاد اجرامی‌شود. پوشش یک مسئله اجتماعی است که می‌تواند تبدیل به قانون شود. در همه کشورها قانون پوشش وجود دارد اما حدود و ثغور آن متفاوت است. در حالت کلی ازادی مطلق در انتخاب پوشش در کمتر کشوری در دنیا وجود دارد. در ادامه به مواردی از آن اشاره می‌کنیم.

دانشگاه‌های برتر دنیا قاعده لباس دارند

زنان باید دامن تیره یا شلوار، بلوز سفید، کراوات سیاه، کفش سیاه و در صورت نیاز یک کت تیره بپوشند. مردان از پوشیدن لباس باز و بدن نما باید پرهیز کنند. اندازه شلوار ک‌ها باید تا زانو باشد.

موباید رنگ طبیعی داشته باشد. همچنین خالکوبی مجاز نیست.

لباس زنان نباید پشت باز یا بدون آستین، تنگ و بالای زانو باشد.

■ بریتول

لباس باید حداقل بدن را از شانه تا زانو بپوشاند. عریان نمودن بخش بالای سینه ممنوع است. دانشجویان باید آگاه باشند که پوشیدن لباس‌های محرک جنسی می‌تواند توسط برخی افراد به عنوان دعوت برای سخنان و اعمال نامناسب و زشت و توهین‌آمیز تلقی شود. زیورآلات باید در کمترین میزان ممکن مورد استفاده قرار گیرد. گوشواره‌های آویزان و نیز سرخ کردن اعضای صورت نامناسب و ممنوع است. پوشیدن شلوارهای کماندویی، لی و شلوار ک نامناسب است.

■ دانشگاه کنت

در این دانشگاه از پوشیدن لباس مذهبی و فرهنگی (برای مثال یقه‌های مذهبی، حجاب و روسری) توسط دانشگاه استقبال می‌شود.

■ Ecole Normale Supérieure

آموزش عالی فرانسه تمام دانشجویان را در دانشگاه‌های مختلف موظف به رعایت قوانین پوشش کرده است. هیچ دانشجویی مجاز به پوشیدن شلوار کوتاه نیست. پوشیدن لباس تنگ، کوتاه و رنگ‌های روشن در این دانشگاه ممنوع است.

■ CentraleSupélec

ممنوعیت جویدن آدامس، دامن کوتاه برای دختران و شلوارک برای پسران از مهم‌ترین قوانین پوششی برای دانشجویان این دانشگاه است.

■ استرالیا

براساس قانون وزارت علوم و تحقیقات استرالیا تمام دانشجویان دختر موظف به پوشیدن شلوار هستند و به دانشجویانی که با دامن در فضای دانشگاهی حاضر شوند، اجازه ورود به کلاس داده نمی‌شود.

■ دانشگاه سیدنی

دانشجویان دختر در دانشگاه سیدنی، موظف به پوشیدن جوراب شلواری و لباس پوشیده هستند.

اخبار

البام خدابیرست تپامی *

موانع قانونی بر گزاری انتخابات به روش الکترونیکی

انتخابات یک فرآیند تصمیم‌گیری رسمی مبتنی بر قانون اساسی و نظام‌های رأی‌گیری است که طی آن افراد جامعه برای اداره امور عمومی کشور، شخص یا اشخاصی را برای مقایسه رسمی برمی‌گزینند و هدفشان تبدیل رأی مردم به یک تصمیم سیاسی است که به همین منظور در بسیاری از قوانین اساسی مردم‌سالار، مقرر شده است تا انتخابات در فواصل زمانی مشخصی برگزارردد.

سال‌هاست که زرمزه بر گزاری انتخابات الکترونیک(E- voting) در کشور ما هم به گوش می‌رسد و دلیل چنین تصمیمی بالا بردن سرعت، دقت، شفافیت و کاهش هزینه در روند برگزاری آن است. انتخابات الکترونیکی به رأی دهنده این امکان را می‌دهد رأی خود را به صورت الکترونیکی ارائه کند و این کار با کمک رایانه انجام می‌شود. گسترش استفاده از فناوری‌های پیشرفته زمینه بهبود فرآیند انتخابات را فراهم کرده است و به همین دلیل در سال‌های اخیر سیاستمداران و برگزار کنندگان انتخابات و سایر متخصصان در سطح جهان به شکل گسترده‌ای به انتخابات الکترونیکی توجه کرده‌اند. در اسپانیا رأی‌گیری الکترونیکی از سال ۱۹۹۵ تاکنون چندین بار به صورت آزمایشی انجام شده است. هلند بیش از دو دهه از شیوه رأی‌گیری الکترونیک بهره برده و آلمان هم نمونه دیگری از این کشورهاست ولی در حال حاضر استفاده از رأی‌گیری الکترونیکی را ترک کرده است. امارات متحده عربی از این شیوه استفاده کرده و می‌کند. فرانسه و ونزوئلا هم از این گروه هستند و از رأی‌گیری الکترونیکی استفاده می‌کنند.

مجموعه وزارت کشور و شورای نگهبان انتخابات را فقط روز رأی‌گیری نمی‌دانند بلکه مراحل انتخابات از روز دستور شروع انتخابات آغاز می‌شود و در ادامه تا روز انتخابات و بعد از آن تا زمان امحای آرا ادامه دارد که اگر تمام این فرآیندها به صورت الکترونیکی انجام شوند یعنی انتخابات کامل و صددرصد الکترونیکی (E- ELECTION) صورت گرفته است. حضرت آیت‌الله خامنه‌ای رهبر معظم انقلاب اسلامی در اجرای بند(۱) اصل ۱۱۰ قانون اساسی، سیاست‌های کلی «انتخابات» که پس از مشورت با مجمع تشخیص مصلحت نظام تعیین شده است در تاریخ ۱۳۹۵/۷/۲۴ ابلاغ نمودند که بند(۱) آن بیان می‌دارد: «بهره‌گیری از فناوری‌های نوین در جهت حداکثر سازی شفافیت، سرعت و سلامت در اخذ و شمارش آرا و اعلام نتایج» که ضرورت برگزاری انتخابات الکترونیک را از آن می‌توان استنباط کرد.

مسئله‌ای که در ارتباط با برگزاری انتخابات به صورت الکترونیکی در نظام حقوقی ایران با آن روبه‌رو هستیم این است که اگر قصد برگزاری انتخابات به صورت الکترونیکی وجود دارد علاوه بر اینکه قوانین و مقررات آن در مجلس شورای اسلامی باید به تصویب برسد لازم است قبل از برگزاری انتخابات ضوابط اجرایی لازم در این خصوص اجرایی پیش‌بینی شود، چرا که با ملاحظه آیین‌نامه‌های اجرایی قوانین انتخاباتی به خصوص «آیین‌نامه اجرایی قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی». می‌بینیم جز در «مرحله تنظیم صور تجلسه فرانت و شمارش آرا» که به شیوه به کارگیری دستگاه‌های شمارشگر رایانه‌ای اشاره شده است، در مرحله اخذ آرا هیچ‌گونه ضابطه‌ای در خصوص برگزاری انتخابات الکترونیکی وجود ندارد و همه ضوابط ناظر به برگزاری انتخابات به صورت دستی است. (به عنوان نمونه ماده(۶۵) آیین‌نامه اجرایی انتخابات مجلس شورای اسلامی.)

در تبصره (۷) اصلاحی ماده (۹) قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی (مصوب ۱۳۸۶/۰۱/۲۶)هم پیش‌بینی شده بود که: «وزارت کشور موظف است با هماهنگی و موافقت شورای نگهبان تمام مراحل انتخابات را در حدود اعتبارات مصوب با استفاده از روش‌ها و فناوری‌های نوین برگزار کند». اما می‌بینیم حکم مزبور به طور کلی به نوبن‌سازی شیوه‌های اخذ رأی و شمارش آرا اشاره کرده و در خصوص ملزومات انتخابات الکترونیکی و جزئیات اجرای آن اشاره‌ی نداشته است. انتخابات الکترونیکی که صورت کلی موضوعی است که همواره مورد بحث وزارت کشور و شورای نگهبان می‌باشد و طرح اصلاح موادی از قانون انتخابات مجلس هم اکنون در شورای نگهبان در حال بررسی است چراکه بر گزاری انتخابات الکترونیکی مستلزم پیش‌بینی‌های تقنینی است و در حال حاضر با توجه به احکام ضوابط قانونی موجود، امکان بر گزاری انتخابات به روش الکترونیکی وجود ندارد و با توجه به اینکه قانون انتخابات مبنای استفاده از راه حل‌های فنی جهت برگزاری انتخابات الکترونیکی می‌باشد ضرورت دارد تا تمام جزئیات و ضوابط مربوط به آن، در نظر گرفته شود.

❖ کارشناس ارشد حقوق عمومی دانشگاه قم

نگارخانه

بازپس‌گیری مهریه پس از تخشیدن

زمانی که زوج در خصوص مهریه، مدافع‌الذمه زوج را ابرای می‌کند، به این بیان که می‌گوید از نظر من تو دیگر تکلیفی برای پرداخت مهریه نخواهی داشت (تو را از پرداخت مهریه بری می‌کنم) باعث می‌شود تا تکلیف شوهر در ادای مهر به طور کلی ساقط شود. پس در این حالت زن حق رجوع برای دریافت مهریه ندارد. اما برخی مواقع زوج‌ه در قبال طلاق، مهریه خود را به شوهر بذل می‌کند. بذل مهر در طلاق‌های خلع و مبارات انجام می‌شود، خلع آن زن با واگذاری مالی به شوهر از وی طلاق می‌گیرد. این طلاق مربوط به زمانی است که زن از شوهر به قدری تنفر پیدا کرده باشد که حاضر نشود با پرداخت پول از قید همسری وی رها شود. این مال ممکن است مهریه زن یا معادل آن باشد، به همین جهت در فرهنگ عامه از عبارت «مهرم حلال و جانم آزاد» در اشاره به این نوع طلاق استفاده می‌کنند، بنابراین زن با پرداخت مالی به شوهر، از او می‌خواهد که طلاقش دهد. اگر زن در ایام عده طلاق از بذل خود رجوع کند، طلاق ملغی و کان لم یکن خواهد شد، یعنی همچنان زن و شوهر محسوب می‌شوند و مثل این است که اصلاً طلاق صورت نگرفته است. پس در این حالت زن حق رجوع از مهریه را تا پایان مدت عده دارد.

در یک مورد دیگر زوج‌ه مهریه خود را به زوج هیبه می‌کند. به این بیان که می‌گوید من مهر خود را به تو بخشیدم؛ در این حالت است که همانند سایر اشکال هیبه تکلیف شوهر در پرداخت مهریه به طور کلی از بین نمی‌رود، چرا که زن می‌تواند تحت شرایطی از هیبه مزبور رجوع و مهر خود را مطالبه کند. خواه طلاق گرفته یا نگرفته باشد.